

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an **100 lei**. În străinătate pe un an **200 lei**.

Un groaznic ciclon s'a abătut, deunăzi, asupra coastelor Californiei (America) făcând numeroase victime și cauzând mari pagube.

MAMA VOASTRĂ...

Dragi copii!

A venit Primăvara, aducând cu ea sănătate, bucurie și speranțe noi de viață. Zăpada s'a dus de pe câmpie și florile au început să se răsfețe în razele soarelui. Mugri s'au deschis și înfloresc pe crengi. Iar pasările ce au fost plecate în locuri depărtate odată cu căderea frunzelor, s'c reîntorc acum, la cuiburile lor părăsite. Toate viețuitoarele pământului, așteaptă și primesc această nouă viață, cu drag, cu speranță, cu încredere...

Și în mijlocul acestor toate și voi așteptați pe cineva, dragi copii! Și acel cineva, este pentru voi tot ce poate fi mai drag și mai scump în viață... e mămică voastră. Voi sunteți mici și încă nu vă puteți da seama de cruda realitate. În mintea voastră vedeți doar ultimul tablou: mămică era bolnavă și a plecat departe odată cu cei din urmă cocori călători, ca să se facă bine... să vie acasă. Iarna a trecut, cu zăpada ei, cu viforul cumplit, cu toate sărbătorile care le-ați petrecut fără de bucurie, cocorii vin, dar mămică voastră nu... Și voi așteptați... sperați...

Dar ea s'a dus și mai departe de unde a fost plecată, s'a dus în lumea celor care numai vin... în lumea veșniciei de unde sufletul ei bun și devotat veghează asupra voastră. Vor trece ani și din ce în ce veți simți lipsa ei. Și atunci când veți putea să vă dați seama, de tot ce vă înconjoară, veți vedea-o așa cum a fost...

Cel mai îndepărtat timp când pot să mi-o reamintesc, era în școală: o fetiță frumoasă, cuminte, un temperament blând, liniștit. Învăța bine și avea talent la lucru și mai ales la pictură. În ochi ei mari și negri se reflecta sclipirea amurgului, pe care le reda pe pânză, atât de

bine. Și câte alte colțuri de natură și flori, mai ales flori. Toate acestea se înfiripau în min-tea ei și prindeau viață pe pânză, sub mâna ei, ca sub mâna unui adevărat artist.

Au trecut ani apoi, mulți ani și multe s'au schimbat... Când am văzut-o era de nerecunoscut. Era măritată, lângă un soț bun, la țară unde i-a fost mai drag, ave și copii... era fericită! Dar în locul acelei de odinioară, priveam acum o femeie în puterea vârstei. Ființa ei respira sănătate, voinicie, energie. Dar expresia feței ei, respira tot blândețe și bunătate. Însă în colțul ochilor ei se vedea încrețituri de amărăciunile vieții... prin pierderea primului copil. „Ai îmbătrânit! te credeam tot copil!” mi-a spus. „Așa este tanti! dar, sunt ani de atunci”. „Și eu te credeam tot așa” și gându-mi alerga în urmă. „Te mai ocupi cu pictura?” am întrebat-o. „Pictura mea!.. a prins viață. Am două tablouri vii, două fetițe și aș fi avut trei, dar... băiatul”... și ochii i s'au umplut de lacrimi.

A trecut apoi doi ani aproa-

pe. Într-o seară de toamnă, când norii negri acopereau văzduhul, iar ploaia începuse să cadă mărunț și des peste frunzele îngălbenite pe care vântul le purta pe cărare, am văzut-o iar. Și iar câtă schimbare!... În locul celei dinainte, priveam acum la ființa ei slăbită de suferință, cu obrazul palid și cu ochi umezi.

„Ai curaj tanti, și te supune sfaturilor medicale!” „Imi este teamă să nu rămâe copii fără mine”, și ochii i se înecau în lacrimi. Stăpânită de această idee, nu a rămas și a pecat la voi.

Dar când durerile fizice s'au mărit și tot din dragostea pentru voi, s'a supus. Săpătămâni întregi a stat, s'a chinuit pe patul sanatoriului, cu speranța că se va face bine și se va reîntoarce la voi de care îi era așa de dor. Și spera, credea în puterea și mila lui Dumnezeu că se va face bine, mai ales când toți cei din jurul ei îi afirmau acest lucru. Până într-o zi... zi fatală, când cuțitul chirurgului a intervenit să pună capăt acestei suferințe. După ultima vizită a Doctorului care îi făcuse operația a spus: „Doctorul a greșit și de data aceasta cu

In zadar

Și dacă balsomul vieții te îmbată
Numai pentru-o clipă cu divinul har.
Și-apoi pe vecie noaptea întunecată
Cade pe-al tău suflet...

Toate s'în zadar!

Și dacă iubirea ce deapănuri minte,
Ne aprinde 'n inimi luminoși far —
Când spre a ei stară nu avem cuvinte...
Vom vedea odată... că-a fost în zadar...

Și dacă vâslește cu puteri depline
În tăcerea nopții, harnic lopătar —
Și luptând cu marea și-a ei adâncime...
Vă învinge... însă va fi în zadar.
Visul ce se stinge, lacrima ce cade
Orele ce adesea fericite par...

Toate s'în zadar!

mine... am pierdut ori ca speranță"... și a început agonia. Și atunci în scurta și dureroasă ei agonie, ultimile cuvinte i-au fost: „Vreau ca fetele mele... să se iubească mult... mult între ele... și pe tăticul lor... mult... iert la toți și totul... rămas bun...”

Apoi ochi ei s'au închis pentru totdeauna și suflarea ei a încetat și a trecut încealaltă lume, așa de repede și așa de ușor ca și când nu ar fi fost.... Vedeți dar dragi copii să nu uitați nici odată această ultimă dorință și să fie sfântă pentru voi.

Am văzut-o apoi și ultimul acest tablou mi-a rămas în memorie de neuitat: Intr-o cameră aflată în curtea sanatoriului la capătul unui grajd, cu beton pe jos, cu pereți crăpați de puțea intra zăpada, înegriți de fum și de paenjeni care sta să cadă în capul celor ce intrau, pe un pat de fer drept catafaloc, a stat ultima noapte a ei, în marea Caiptală. Și la capul ei nu a avut, nici candelă aprinsă și nici un sfejnic decât o lumânare. O sticlă goală și un ghiveci de pământ din care murise o floare, i-au fost drept sfejnice. Și toși chipul ei rece nemışcat rămăsese cu expresia blândă, zâmbitoare, ertătoare... Două uși se deschideau, una în curtea Sanatoriului, cealaltă spre strada pe unde a fost scoasă. Și doar aceasta era camera mortuară, a unui mare Sanatoriu, a cărui emblemă este o Sfântă.

A fost adusă apoi acasă, dar voi nu știți! Pentru că tăticul vostru și toți acei care vă iubesc, au voit ca până atunci când veți putea înțelege aceste toate, să vă rămână în memorie mămica voastră așa cum ați văzut-o ultima dată, vie, umblând, vorbind cu voi, nu va spus și nu vadus să o vedeți și voi nu ați știut nimic...

O! dar tu fetița cea mare, prin expresia, prin întrebările tale și plânsul tău, pare că ai

MĂRĂȘTI

In memoria erolor morți cu ocazia bătăliei din Iulie 1917

*Tremură pământul, cadrul urlă-a jale,
Brazilii se îndoae, pallenii se frâng;
Bubue văzduhul, la Soveja'n vale
De opt zile tunul varsă foc în crâng.*

*Luptă oastea noastră, pe viață și moarte,
Ca să spargă frontul întărit de nemți.
Dușmani vin în valuri, aruncând granate
Ploae de obuze, gaze și săgeți.*

*Ale lor ghiulele mai mult oțelesc
Inimile noastre, căci tot înainte
Cu arma, cu tunul, vitejii țintesc.
Sfărâmând dușmanii, de ne-or ține mințe!*

*Soarele e'n seară, lupta-i în tot toiu,
Flăcări uriașe se ridică'n nori.
Tunete de groază, au înfrânt puhoiul
Când în Mărăști intră primii rânători.*

*Totul e ruină cenușe și sânge,
Mame desperate, cu pruncii la sâni
Apar pe potecă și începând a plânge
Se'nchin', apoi rād, văzând pe Români.*

N. Tomescu-Baciu

înțeles ceva! Și tu fetița cea mică, știi tu ce ai simțit, de toată ziua aceea, nu te-ai putut împăca cu nimeni și seara când să te culci, ai întins mânuțele tale către Icoana Maicei Domnului și ai strigat: Mămica, Mămica! Ce ai văzut tu atunci? Și de ce nu te-ai liniștit, decând când ți s'a dat icoana, ai sărutat-o mult mult, plângând și mângâind-o și ai adormit cu ea în brațe?!... Voi ați simțit, dar nu ați știut spun eu!...

În cripta cimitirului în care primăvara a înviat, Maica voastră își odihnește sbuciumatu-i corp pentru totdeauna, iar sufletul ei ușurat, din înălțimile cerești, veghează asupra voastră...

Vor trece anii și tăticul vostru care vă iubeste mult cum a iubit-o și pe ea, se va strădui ca să vă facă să n-ui simțiți lipsa atât de mult. O! dar voi dragi copii, să știți: că veți avea orice

dar mămică nu veți mai avea niciodată.

De aceea dragi copii, să-i slăviți în veci memoria, ca țărâna să-i fie ușoară!...

M. Marinescu Anghel

Barcarola de Tschaicovsky

...Senzații fluretoase puseseră stăpâniri pe gând și suflet. Afară ploua... primele zile de toamnă.

În cameră plutea un parfum vag de violete și palele albastrii ale funului de țigare. M'apropiai de pian. D-ra N... se năcăcea să descifreze o bucată din Tschaicovsky. Imi acordai discret vioara și privii notele. „Barcarola de Tschaicovsky” Închisei ochii. Imi veni să plâng.

Departa la orizontul gândurilor mele se'nfiripase ca o silu-

etă de vis, vedenia fecioarei, ce 'mi-o cântase pentru prima oară. Barcarola de Tschaiovsky, era preludiul primei mele iubiri și imnul funebru al primelor mele speranțe.

— „Cunoști bucata ?

Deschisei ochii, o privii amestecat și plecai capul în semn afirmativ. Dânsa mă privi un moment cu ochii umbriți de o vraje melancolică, apoi începu: Notele sburară ca un aiurit de jale și se pierdură în gol. Inchi-sei iarăși ochii... ridicai arcușul și începu să cânt. Simțiam că mă exteriorizez. Sunetele luau forme le simțiam sburând în jurul nostru ca niște suspine; se isbeau de geamurile mari și se întorceau apoi oboșite să moară în ungherile pline de umbră.

Când cel din urmă sunet, își luă și el sborul... îl urmării cu urechea plecată, cum se pierde în gol, ca un regret... și odată pierdut din auz, ochii... mintea... îl urmăriră cu o încăpățănare creșcândă, chiar atunci când orizontul închipuirii îl înghițise.

— „Ce ai ? Nu te simți bine ?

Dânsa mă privi stăruiitor. Bolborosii ceva, așa ca o negare. O privii... Un parfum de violete se degaja din părul-i negru. Afară ploaia își continua cântecul, ca o simfonie tristă, închinată toamnei.

O clipă simții cum un vâl de simțire mă fură ca pe o apă. apoi căzui în genunchi apucaii mâinele ei într'ale mele le mângâiam cu buzele mele arse mereu... mereu... ca un copil ce nu știe ce vrea.

Le simțiam cum tremurau cum se sbat în tresăriri nervoase ca două păsărele în laț.

Se ridică d'odată !

— „Ce vrei ?

Glasul ei mi se păru straniu... ochii luară culoarea valurilor după furtună. Mă ridicai amestecat mă târâi spre unul din fotoliuri și rămăsei acolo copleșit de ridicolul situației mele.

Simțiam că mă privește... se apropie.

— „Spune-mi odată ce vrei?

Glasul îi tremura. O privii rugător.

— „Iartă-mă... o nebunie... uită cea fost.

— „Spune-mi zise dânsa de odată... tot ce-a fost, a fost din întâmplare sau premeditat ?

Făcui un gest de protestare violentă.

Dragul meu făcu dânsa, m'a supărat copilăria ce-ai făcut-o azi, cu atât mai mult, cu cât ea a adus o notă de jenă în prietenia noastră.

Ai ținut cu tot dinadinsul să strici farmecul unei intimități nevinovate... și care-mi era așa de dragă...

Raționează stăpânește-ți sentimentele... eu ți-am ertat pornirea... Încearcă să fii iar prietenul de altădată. Imi ești mai drag așa...

Și-mi mângâia 'părul... fața... cu degetele-i albe parfumate. M'am sculat brusc... am privit-o în ochi cu o desperare mută, i-am sărutat mâinile și am plecat. Din ușe auzii ca o părere...

— „Vii mâine. Nu-i așa ?

Afară ploaia stătuse. Vântul gonea norii ca niște zdrențe murdare pe o apă limpede. Pornii tăcut spre casă.

Și n'am mai venit nici mâine nici poimâine. Căutam distracții, dar gândul... gândul îndărătnic. își urmărea credincios drumul zilnic... pătrundea în camera ei și atunci închipuirea lua proporții.

...Toamnă, frig... cărări pustii... o vedeam adormită în dantelurile patului ca un crin în valurile de spumă... pătrundeam în camera ei ca într'un

GEORGETA DUCREST

AMINTIRI DESPRE IMPARATEASA IOSEFINA

14

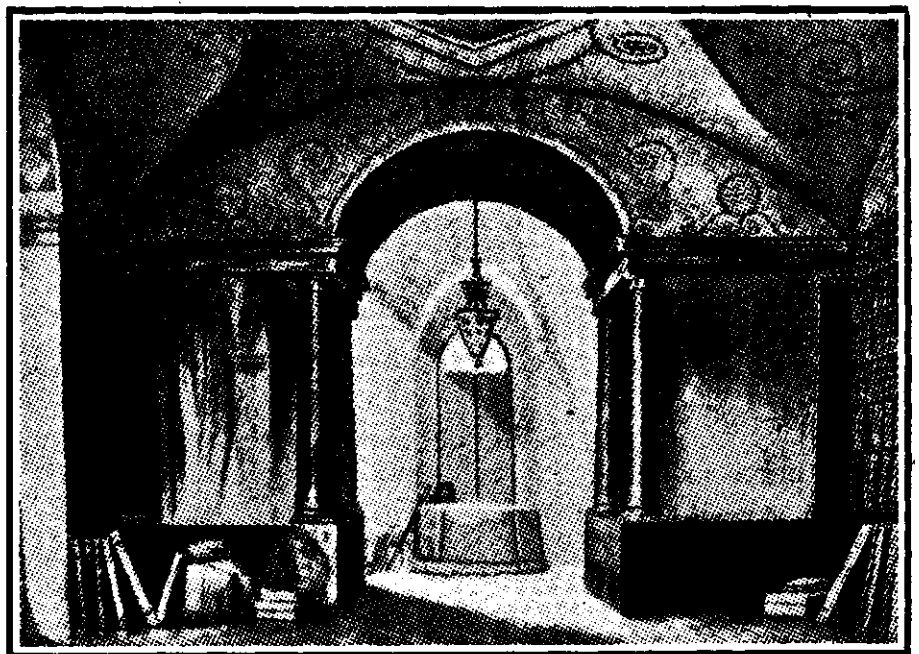
Traducere de **CONST. A. I. GHICA**

CAPITOLUL XVII

Meartea împărătesei Iosefina

La 24 Mai, era într'o Vineri, Iosefina simți o violentă durere în gât. Reason, unde trebuiau să ia masa. Domnul

sart, ordonă Majestății Sale să nu părăsească patul. Văzând că Impărăteasa gele Prusiei și Impăratul Alexandru erau așteptați în ziua aceea la Malmaison, nu părea dispusă, să urmeze sfatul lui crezu de datoria-i să prevină pe d-na

Biblioteca de la Malmaison

Horeau (1), faimosul elev al lui Corvi-

1) Jean Nicolas Corvisart celebru medic în timpul Imperiului.

d'Arberg, care încercă să convingă pe Majestatea Sa să nu părăsească patul.

Totul a fost însă în zadar, ea voi să

templu. Valuri de note prind să însuflețească strunele vioarei...
Balcarola de Tschaicavsky...

Târziu încep să plâng și adorm și eu la căpătâiul dragos-
tei adormite. F. Vasiliad (Galati)

pentru a veni să viziteze castelul dela Malmaison. Aceștia după ce s'au inclinat în fața patului de paradă pe care se afla trupul neînsuflețit al Iosefinei, întrebă unde se afla sera în care se aflau tot felul de animale exotice...

se îmbracă ca de obicei și să facă onorurile Suveranilor aliați. Impărăteasa veni la masă dar starea sa înrăutățindu-se, fu nevoită să se retragă și să însărcineze pe regina Hortansa s'o înlocuiască.

Din clipa aceea boala luă un caracter foarte serios.

A doua zi, la 25 Mai, Impăratul Alexandru îi făcu o vizită, și găsind-o foarte schimbată, propuse să-i trimită pe medicul lui, ceea ce Iosefina refuză de teamă să nu supere pe doctorul Horreau.

A doua zi spre seară se simți însă mai rău și fu nevoită să consulte pe doctorul din Rueil. de oarece Horreau plecase chiar în ziua aceea la Paris. Doctorul din Rueil o găsi foarte rău și prescrie câteva calmante.

Femeia aceasta îngerească se temea întotdeauna de a măhni pe cei din jurul ei, așa că nu se plânse, cu toate durerile mari pe cari le resimțea.

Ea află că celebrul pictor Redouté al cărui talent îl admira mult, se afla la Malmaison, unde venea să picteze câteva flori rare în seră. Trimise deci să-l cheme și de'ndată ce veni, îi întinse mâna spunându-i :

„Săptămâna viitoare sper că vei lucra la o nouă capo-d'operă“.

În noaptea dela 27 la 28 avu un somn letargic care dură cinci ceasuri. La ora zece dimineața sosi și d. Bourdois, care înțeluse că starea Iosefinei era desperată. Crezu de datoria lui să prevină pe regina Hortansa și tot astfel ne vice-regele.

Gubernorul tinerilor prizați de Olanda, care era preot și împărtăși și o svedă. Ea răspunse cu greu, fiind că îi se încurcase limba.

Impăratul Alexandru sosi la Malmaison ; la vederea lui Iosefina păru că se simte mai bine și-l privi cu grațitudine. Printul Eugeniu în genunchi, lângă patul ei, primea bine cuvântarea mamei sale, și tot astfel Regina Hortansa.

Amândoi plângeau cu hohote.

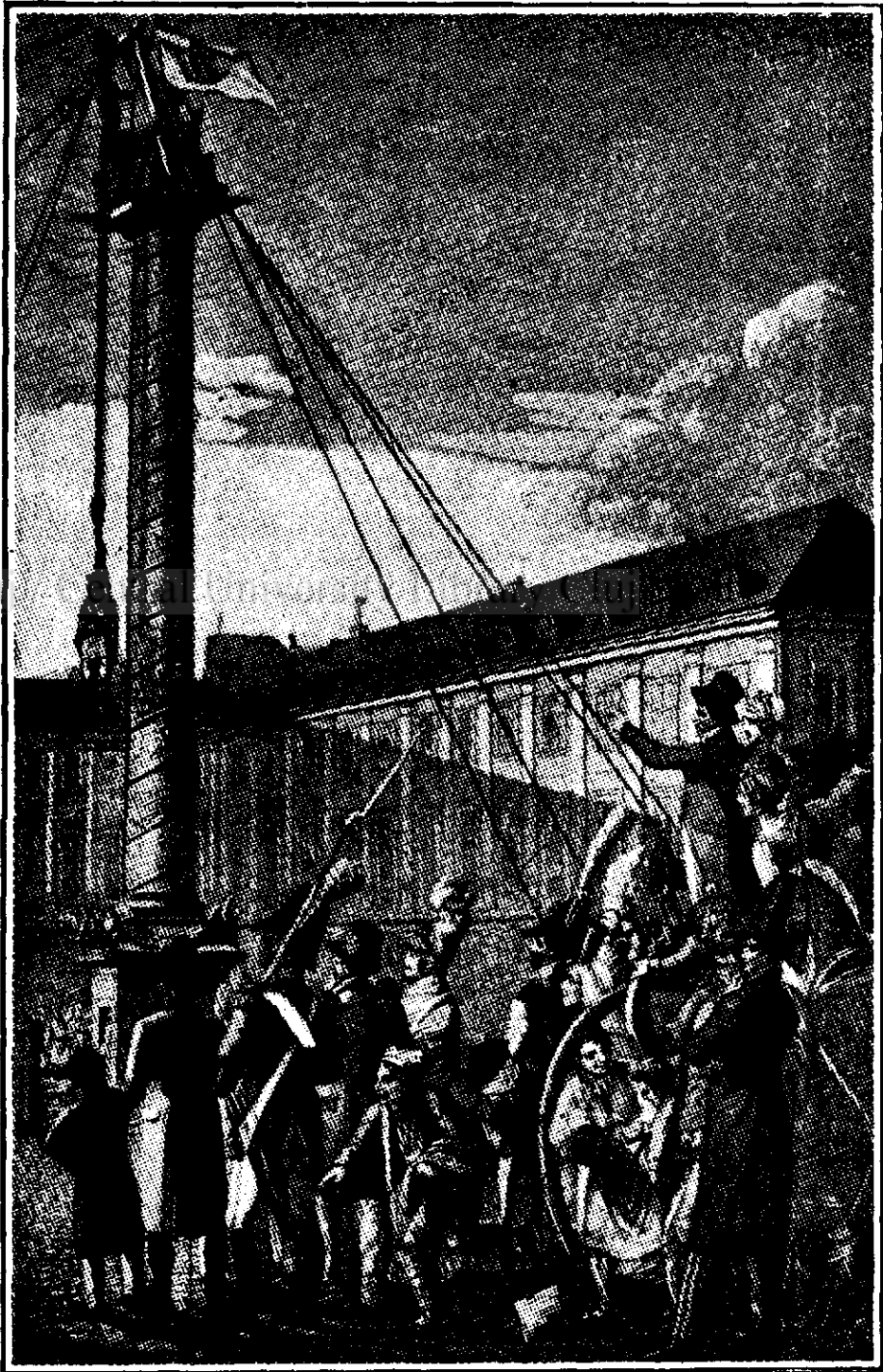
— Cel puțin, zise Iosefina, cu o voce strânsă, voi muri regretată : am dorit în totdeauna fericirea Franței ; am făcut întotdeauna tot ce mi-a fost în putință pentru a contribui la prosperitatea ei și pot să vă spun, acum în ultimile clipe ale vieții mele, că prima soție a lui Napoleon n'a făcut nicodată să se verse vre-o lacrimă“.

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care le-a rostit și a doua zi la 29 Mai 1814, la ora unsprezece și jumătate, Iosefina își dădu sufletul !...

Există puține evenimente cari să mă fi mișcat și îndurerat atâta ca moartea

Iosefinei. Am simțit un regret adânc că n'am știut că Majestatea Sa era bolnavă. Dacă ași fi știut aceasta m'ași fi dus la Malmaison ca să-i spun că n'am uitat toate bunătățile ei.

În sfârșit la 2 Iunie la ora douăsprezece ziua avu loc ceremonia religioasă în bisericuța modestă din satul Reuil. Cosciugul a fost purtat pe umeri de marele duce de Baden, nepotul împăra-

Columna Mării Armate. — Statuia lui Napoleon înlocuită prin
tr'un steag alb. (Bibl. Națională).

Dela 29 Mai până la 2 Iunie, — dată când trebuia să aibă loc înmormântarea, peste 20.000 de persoane veniră să vadă pe Iosefina pentru ultima oară. Nu vorbese de cele câteva sute de curioși care au profitat de ocazie

tesei, marchizul de Beauharnais și contele de Tascher, nepoții ei și de contele de Beauharnais.

Cortegiul porni astfel de la Malmaison până la biserică. Generalul Sacken, reprezentând pe Impăratul Rusiei și a-

ADAM ȘI EVA

(Muzic. după Grénet-Dancourt)

Cu nespūsă lăconie
Cum mușcă Eva din măr,
D-zeu, plin de mânie,
O'nhătă solid de păr,
Și din rai afară o scoase,
D'impreună cu Adam,
Făr' să stea să-i mai descoase,
Ști așa netam-nesam.

După ce mult rătăciră
Peste câmpuri, făr de rost,
Sub un arbor se lungiră
La odihnă ș'adăpost.
Obosit de lungă cale,
Văzând halul său cel nou
Incepu Adam cu jale
Să răgească ca un bou.

Eva grabnică alcargă,
Cu o fașe de lipan
Ochi umezi să îi șteargă,
Însă el, ca un tiran:
„Fugi d'aicea, se răstește,
Cu glas aspru, răgușit,
„Din naintea mea lipsește,
„Tu ce mai nenorocit!

„Doamne, doamne, geme
Idânsu
„Foarte rău cu mine ești;
„Ah, cumplit mă'neacă plânsu,
„Pe nedrept mă pedepsești!
„Căci știi bine, vinovată
„Fu muerea, numai ea.
„De ce cruda ta răsplată
„Cade și'n spinarea mea?

— „Apoi treci peste măsură,
Zise Eva, nu cumva..
— „L'am mâncat, după ce'n
gură
„Mîl vârași zicându-mi: n'a!
— „Mă rog spune adevărul,
„Nu cu sila ți l'am dat“
— „Mă făcuși, femeie, mărul
„Să'l înghit nemestecat!“

— „Ai perdut, cum văd ș'o
[doagă
„De când coasta ți s'a rupt,
„Căci ți-e mintea, zău, oboagă
„Și la vorbă te-ai trezit!
— „Taci, muere necinstită!
„Mai cutezi, fără obraz,
„Să crăcnești, când în ispită
„Mă făcuși tâmpit să caz?...

„Vai pe lume, oare ce e
„Mai grozav și mai cumplit
„Decât numai o femeie
„Cu-al ei suflet otrăvit?
— „E bărbatul ce voește
„Numai singur a vorbi
„Și în drept se socotește
„Pe femeie a bârfi.

— „Unde-i viața-mi d'alt-dată
„Când eram liber, flăcău?
„Azi țin fruntea'n jos plecată,
„C'am ajuns cum e mai rău.
„Azi mă roade rău căința,
„Fericirea mi-am pierdut
„Și de-acuma suferința
„M'a înscris să-i dau tribut.

„Când îmi dete însă goană
„D-zeu din paradis,
„De oprea p'a mea cucoană
„Nu ziceam măcar nici pis.
„Însă nu, cu dușmănie
„Porunci cu glas răstit,
„După mine să se ție.
„Doamne, dânsa a greșit!

Astfel toată ziua
Moș Adam se văicări;
Nu'ndrăsnî dânsa nimica
Să mai zică, amuți.
Auzindu-l că tot zbiară,
D-zeu nu mai putu
Lamartine, d-nei Girardin:
Să stea'n cer veni pe seară
Și pe umeri mi-l bătu:

— „I-a ascultă, porc de câine
„Nătărău, om de nimic,
„Ai să-mi urlî până mâine?
„Șterge-ți ochii când îți zic.
„Spui c'am fost nedrept cu
[tine,
A, tu nu ești vinovat?..
„Dar gândește-te mai bine
„Cu ce poftă l'ai păpat!
„V'osândii, așa la muncă,
„Și prea bine, negreșit.
„Căci divina mea poruncă
„Drept nimic a-ți socotit.
„Dar puteam să'ți cresc tortura
„De-ți dedeam...— „Ce,
Doamne?...— Ghici.
„Cască bine de tot gura:
„Ia o soacră!... Ce mai zici?...

N. Ținc

ghiotantul regelui Prusiei, plecară pe jos, în fruntea cortegiului, precum și un mare număr de prinți străini, mareșall, generali și ofițeri francezi.

Corpul Iosefinei așezat într'un cosciug de plumb a fost depus în urmă provizoriu într'u'n colț al cimitirului, unde se aflau trupurile neînsuflețite ale trei se aflau trupurile neînsuflețite ale celor trei persoane strivite în strada Royale pe când se întorceau dela focul de artificii ce-avusese loc în piața Louis XV, cu ocazia căsătoriei lui Ludovic al XVI-lea cu Maria Antoinetta.

(Sfârșitul în numărul viitor)

Asupra unei Legende

Revista „Les Annales” publică o legendă asupra frumoasei Inez de Castro, luată din romanul „La Fontaine des Amours” al d-nei Gabrielle Réval. Din acest roman s'a extras, în ultimul timp un film cinematografic.

Cine urmărește evoluția literaturii moderne poate observa că în romanele actuale de psihologie, autorii introduc scene din istoria veche a Evului me-

diu și chiar legende. Cauza întoarcerilor cu o sută sau o mie de ani în mijlocul unui roman ce se petrece în epoca actuală, cum este și acel al d-nei Réval care descrie viața studenților din orașul Coimbre nu se datorește de cât cinematografului.

Pentru filme trebuie fast, lux, pompă, costume frumoase, cetăți și palate cari se prăbușesc în flăcări, etc. Trebuie apoi drame sguduitoare din vremu-

rile când existau marile sentimente, credința și frica de Dumnezeu, precum și iubirea, această „romantică flașnetă” cum ar zice moderniștii.

Fapt ciudat este că lumii moderne îi plac asemenea flașnete, cu tot materialismul pe care îl manifestează. Lumea vine la cinematograful ca să vadă Atlantis, Salambo, Căderea Troiei, etc.

Prea rafinată, lumea nu mai e capabilă de sentimente tari, și vine să le viseze numai într'un film, la cinematograful. Cu toată înscenarea ei grandioasă, un film nu poate însă și aceasta e și părerea scriitorilor, să aibă puterea de evocare a unui roman, a unei simple povestiri sau unei drame istorice.

În legenda ei asupra frumoasei Inez de Castro, D-na Reval, impresionează poate mai mult de cât va impresiona filmul cinematografic.

Neputând din lipsă de spațiu să dăm această legendă în traducere, vom relata faptele istorice căci ele singure fac unul dintre cele mai crunte și frumoase epizoade de dragoste ale omenirii :

În anul 1340, regele Portugaliei, Alfons al IV își avea reședința în orașul Coimbre, unde a înflorit dragostea fiului său Pedro și a frumoasei Inez de Castro.

Infantul Spaniei, don Pedro este înfățișat ca un om cu toate apucăturile dezordonate ale tiranilor din evul mediu, probabil însă că pentru semenii lui, adică pentru cei născuți din sânge regesc, era capabil de sentimente nobile căci tatăl lui voind să-l căsătorească cu Constanța, fiica ducelui de Penafiel, se izbi de împotrivirea lui don Pedro care se înamorasese de vana logodnicei sale, Inez de Castro.

Probabil însă că rațiunile de stat care îndemneau regele să constrângă pe don Pedro de a se căsători cu Constanța, erau

Zări pustii...

*Pe culmea gândului de-o clipă
Se țese pânza unui vis,
Ce-și flutură, nemărginirea
În taina negrului abis.*

*Se frâng lumini însângerate
Pe templul vechilor ruini,
Înfiorând nedumerirea
Mult enigmaticelor vini.*

*Cu glasuri stinse, de mormânt,
Trecutu-și cântă amintirea,
Pe când durerea-mi în ecou
Își trâmbițează amăgirea.*

*...Cu ochi trist, înfipt adânc,
În zarea ntinsului pustiu,
Aștept un înger, ce-o veni...
Ca să-mi dea aripi și-un sicriu...*

Gh. I. Breazu

prea puternice căci acesta cedă voinței tatălui său.

După celebrarea căsătoriei, Inez însoți pe soția lui don Pedro la curtea Portugaliei; aceasta aflând însă de legăturile ce le avea cu soțul ei, o îsgoni din palatul Santa Clara unde era reședința familiei regale și Inez se stabilă într'o casă din apropiere, în Quintas das Lagrimas, grădina lacrimilor, unde continuă să se întâlnească cu don Pedro.

După câți-va ani murindu-i soția se credea că don Pedro se va căsători cu Inez de la care avea mai mulți copii.

Regele se învoi, însă din cauza intrigilor de la curte don Pedro nu se căsători cu Inez, cu toate că dragostea lor era tot atât de puternică.

Uneltirile și bârfelile curtezanelor făcură pe rege să creadă că fiul său vrea să-i ia tronul și să încoroneze pe Inez ca Regină a Portugaliei, astfel se explică determinarea regelui de a decideuciderea frumoasei Inez și într'o zi când don Pedro era la vânatoare, Inez fu omorâtă de Consilierii regelui, în fața acestuia.

În urma acestui omor, Portugalia a fost trecută prin foc,

și măcel în timp de opt ani, de don Pedro care se revoltă în contra tatălui său, însă tot nu se urcă pe tron de cât după moartea lui Alfons IV. Atunci pedepsi pe asasinii iubitei sale, cari fură executați sub ferestrele palatului în cele mai mari torturi în timp ce regele benchețuia și se bucura de gemetele și răcnetele sftnicilor tatălui său și honorătorilor frumoasei Inez de Castro.

După aceasta puse să se dezgroape rămășițele pământesti ale iubitei sale pentru a le transporta într'un grandios mormânt din sfânta mănăstire Alcobaça.

Pe acest mormânt sunt săpate în piatră de maestri sculptori ai timpului, scene cari immortalizează povestea dragostei lui don Pedro cu Inez de Castro.

Cea din urmă scenă reprezintă scheletul frumoasei Inez, îmbrăcat în purpură regală și așezat pe tron alături de don Pedro care, opt ani după moartea a încoronat pe Inez de Castro, regină a Portugaliei așa cum povestește cronică timpului.

Romantismul acestui fapt istoric este atât de mare și fantastic, că astăzi nimeni nu l-ar mai înțelege sau admite.

Părul frumoasei Inez de Castro s'a păstrat, ca firele de aur incoruptibil, până în anul 1810, când mai mulți bandiți au deschis mormântul ca să-l prade și printre multe bijuterii au furat și părul frumoasei Inez. Voind să treacă cu el în Brazilia, în timp ce îl desfășuraseră pe puncta vaporului în admirația călătorilor, a fost luat de vânt iar oceanul îl păstrează pentru veci ca și aurul scufundat în el.

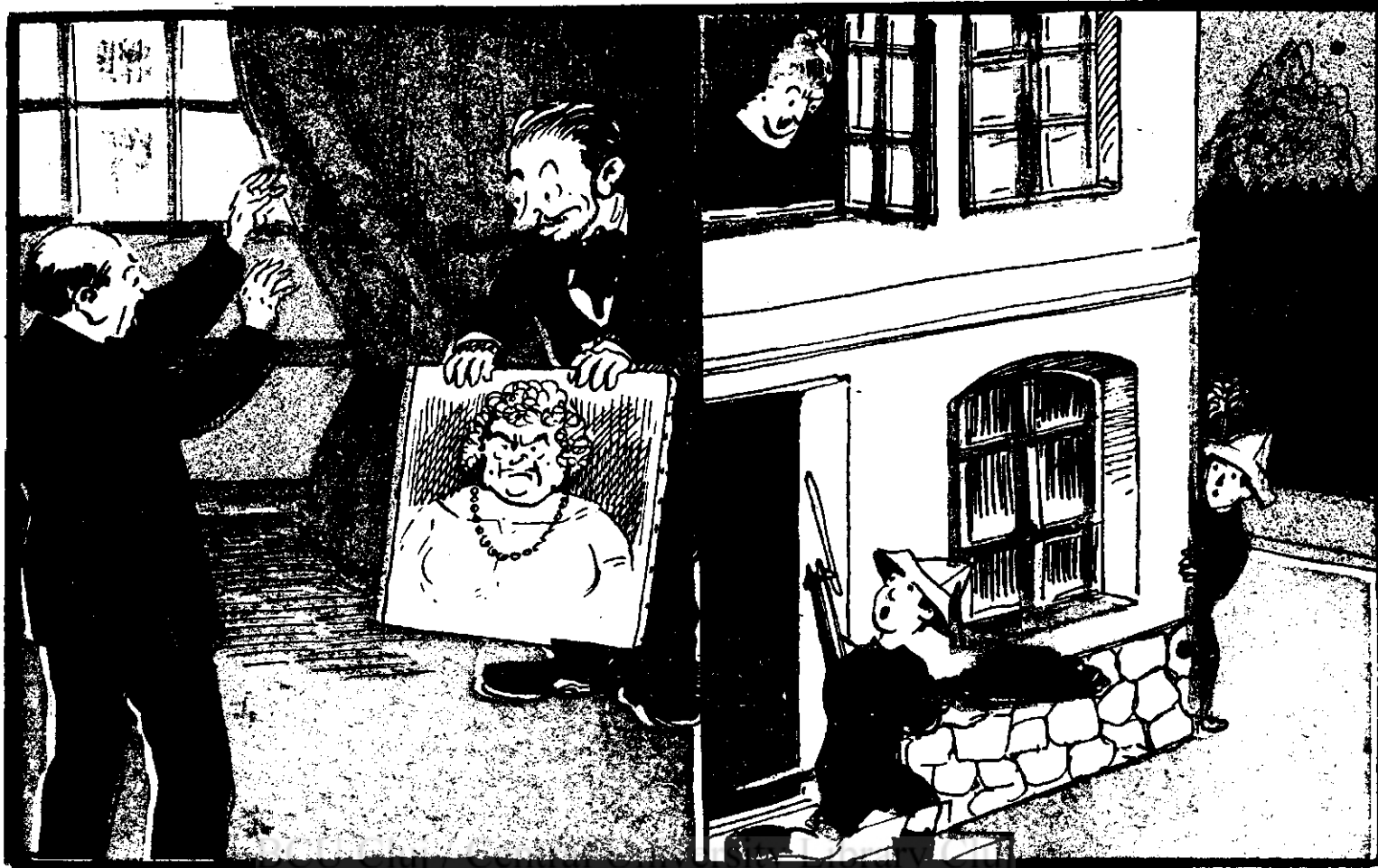
Din părul frumoasei Inez nu mai există de cât o suviță, oferită de regele Portugaliei familiei care posedă Grădina Lacrimelor, în schimbul unei scoarțe de Cedru pe care, marele Camoëns a gravat aceste vorbe :

*La umbra mea s'a odihnit
Inez.*

NIL. M.

Om speriat

Ordinul e ordin

— Portretul nevastii d-tale e foarte reușit. Nu-i mai trebuie de cât graiul...
 -- Oh! nu, nu, te rog! lasă-l așa!...

— Unde duci gogoșile Ionel? Ai inebunit?
 — Mamă, mi-a spus generalul că dacă nu i-je duc, mă împușcă.

Anecdote

din viața muzicanților

Lizt concerta odată în fața unui public select și a țarului Nicolaie I. După oarecare timp țarul începu să vorbească cu aghiotantul său; Lizt se opri de odată brusc:

— De ce taci? îl întrebă Nicolaie I.

— Când împăratul vorbește, răspune Lizt, toți trebuie să tacă.

O doamnă dorea mult un autograf dela Meyerbeer, autorul multor opere cu renume ca „Hughenoții”, „Profetul” și altele. Neavând cum să și-l procure, rugă pe directorul operii s'o ajute. Lucrul era însă greu pentru că Meyerbeer răspundea foarte rar la scrisori. Directorul tipări atunci afișe mari cu

titlul „Hughenoții” muzica de Halery și Meyerbeer văzându-se astfel nesocotit în mândria lui de autor, îi scrie o epistolă de patru coli, pe care vă închipuiți cu ce plăcere o inseră doamna în colecția ei de autografe...

Transcriu dintr'o anecdotă publicată de Berlioz: „Unui rege al Spaniei părându-i-se că-i plăcea grozav muzica, se distra adesea luînd parte el însuși în quartetele de Bocherini, dar nici odată nu izbutea să cânte în măsură. Intr'o zi când rămase cu lotul în urma celorlalți executanți, aceștia îngroziiți de dezordinele produse de regalul arcuș, voriră să oprească:—„Inainte, continuați, le strigă entuziastul monarch. v'ajung eu în dată, n'aveți grijă!”

Paganini, cunoscutul violonist, dedea odată o serie de con-

certe executând numai pe o singură coardă. Succesul era extraordinar și prețul biletelor colosal pentru vremile acelea. Întârziind odată ceva mai mult Paganini fu silit să se suie într'o trăsură fără să mai întrebe de preț. Birjarul îl recunoscuse însă și în fața sălii de concert îi spuse:

— Aveți să-mi dați 20 de lire.

— De ce atât când taxa e numai o liră?

— Foarte ușor de înțeles: Dumneavoastră cântați un ceas și luați o mie de lire. Eu v'am dus cu trăsura o jumătate de ceas și vă cer numai 20 de lire. Vedeți cât sunt de modest.

— Perfect, glăsuie atunci Paganini. Îți dau 100 nu 20 de lire dar du-mă și Dumneata cu o singură roată la trăsură. Până atunci, mulțumește-te și cu 2 lire!

SILVIU NICOARA